

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ
Työllisyys- ja yrittäjyysosasto
Työelämän osaamispalvelut -ryhmä

ELINIKÄISEN OHJAUKSEN YHTEISTYÖRYHMÄN (ELO -ryhmä) KOKOUS

Aika: Tiistai 27.10.2015 klo 12.00–14:15
Paikka: Työ- ja elinkeinoministeriö, Aleksanterinkatu 36 A, 6. kerros
neuvotteluhuoneet Aleks ja Tera

Läsnä:

- (x) Johtaja Mika Tammilehto, opetus- ja kulttuuriministeriö, puheenjohtaja
- (-) Työmarkkinaneuvos Teija Felt, työ- ja elinkeinoministeriö, puheenjohtaja
- (x) Kehittämispäällikkö Erkki Aaltonen, Kela
- (x) Opetusneuvos Heikki Blom, opetus- ja kulttuuriministeriö
- (x) Neuvotteleva virkamies Taina Eckstein, valtiovarainministeriö
- (x) Asiantuntija Mirja Hannula, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- (-) Vastaava asiantuntija, Euroguidance Kati Heikkinen, Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskusCIMO
- (-) Koulutuspäällikkö Mikko Heinikoski, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
- (x) Koulutuspoliittinen sihteeri Tapio Heiskari, Suomen Ylioppilaskuntien liitto SYL ry (sijainen: Anni Vesa)
- (video) Asiantuntija Henri Helander, Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus, Rahoitusyksikkö
- (x) Alueasioista vastaava asiantuntija, Ulla Hyvönen, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry
- (video) Kehittämisjohtaja Ari Hyvryläinen, ELY-keskusten ja TE-toimistojen yhteinen kehittämis- ja hallinnointiyksikkö, KEHA/TOKE
- (-) Ylitarkastaja Emma Kuusi, opetus- ja kulttuuriministeriö
- (-) Toimitusjohtaja Petri Lempinen, Ammattiosaamisen kehittämissyhdystys AMKE ry
- (x) Rahoitusyksikön päällikkö Taina Lommi, Keski-Suomen ELY-keskus, Rahoitusyksikkö
- (x) Överinspektör för bildningsväsendet Michael Mäkelä, Regionsförvaltningsverket i Västra och Inre Finland, svenskspråkiga serviceenheten för undervisningsväsendet
- (video) Johtaja Maire Mäki, TE-toimisto Pohjois-Pohjanmaa
- (x) Neuvotteleva virkamies Elina Palola, Sosiaali- ja terveysministeriö
- (-) Opinto-ohjaaja Maija Pasanen, Suomen opinto-ohjaajat SOPO ry
- (x) Kehittämispäällikkö Jukka Peltokoski, Pirkanmaan ELY-keskus
- (x) Opetusneuvos Juhani Pirttiniemi, Opetushallitus (sijaisena Ulla Aunola)
- (x) Kehittämispäällikkö Hannele Salminen, Suomen Kuntaliitto Ry
- (x) Projektipäällikkö Pasi Savonmäki, Keski-Suomen ELY-keskus, Kohtaamo-koordinaatiohanke
- (x) Koulutuspoliittinen asiantuntija Anssi Seitamaa, Suomen Ammattiin Opiskelevien liitto SAKKI ry
- (x) Rehtori Sirkka Suomi, Vapaa Sivistystyö ry
- (x) Johtaja Sari Taukojärvi, Akava ry
- (-) Erityisasiantuntija Inkeri Toikka, Opetusalan Ammattijärjestö OAJ ry
- (x) Koulutusasioiden päällikkö Mika Tuuliainen, Suomen Yrittäjät ry
- (x) Puheenjohtaja Airi Valkama, Erilaisten oppijoiden liitto ry
- (video) Palvelupäällikkö Irma Valtonen, TE-asiakaspalvelukeskus (sijaisena Kirsi Suovalkama)
- (video) Projektipäällikkö Raimo Vuorinen, Jyväskylän yliopisto, Koulutuksen tutkimuslaitos

Sihteeristö

- (x) neuvotteleva virkamies Ulla-Jill Karlsson, opetus- ja kulttuuriministeriöstä
- (x) opetusneuvos Raija Meriläinen opetus- ja kulttuuriministeriöstä
- (x) erityisasiantuntija Ari-Pekka Leminen, työ- ja elinkeinoministeriö
- (x) neuvotteleva virkamies Harry Pulliainen työ- ja elinkeinoministeriö

Asiat:

1. Kokouksen avaus

Kokous alkoi klo 12. Puheenjohtaja Teija Feltin estyneenä ollessa Raija Meriläinen toimi puheenjohtajana siihen asti, kun Mika Tammilehto saapui paikalle (13:30).

Hyväksyttiin edellisen kokouksen pöytäkirja.

2. Hallituksen keskeisten ohjausta sivuavien kärkihankkeiden eteneminen (TEM,OKM,STM)

A-P Leminen totesi TEMin keskeiseksi työnvälityksen hoitamisen verkostojen ja kumppanuuksien kautta. Digitalisointi taas koskettaa kaikkia hallinnonaloja – TE-palvelujen osalta digitalisoinnin aikataulut ovat kunnianhimoisia. Ohjauksen osalta netin hyödyntäminen on ollut hajanaista, mutta havaintojen mukaan ohjauksen saralla emme ole kovinkaan paljoa jäljessä Virosta, vaikka siellä onkin otettu iso digiharppaus. Meillä on alkamassa nettiohjauksen kehittäminen osana Kohtaamo -hanketta. Nuorisotakuu on siirtynyt OKM:n hallinnoitavaksi. Nuorisotakuu on edelleen tärkeä kokonaisuus, vaikka siihen suunnattavat määrärahat ovat nyt vähäiset.

Karlsson ja Meriläinen totesivat OKM:n kahden ison kärkihankkeen valmistelun olevan vielä kesken; ammatillisen koulutuksen reformin osalta työryhmää ollaan kokoamassa. Oppimisympäristöt ja opettajakoulutuksen uudistamisen taustamuistio valmistelussa ja asia konkretisoituu kevään aikana. Nuorisotakuuta ollaan kehittämässä yhteisötakuun suuntaan, mutta isoa muutosta ei ole tulossa vaan jatketaan entisten tunnusten alla jo kehitetyillä malleilla.

STM:n vetämät viisi hyvinvoinnin ja terveyden strategisen painopistealueen kärkihanketta tähtäävät kaikki osaltaan korjaamaan järjestelmämme pirstaleisuutta sekä panostamaan aitoon asiakaslähtöisyyteen ja ongelmien ennalta ehkäisyyn. Esimerkiksi Palvelut asiakaslähtöisiksi -kärkihankkeen yhtenä keskeisenä tavoitteena ovat vaikuttavat palveluketjut yli hallinnonrajojen, ja hankkeeseen sisältyvät mm. omahoidon ja sähköisten palveluiden kehittäminen ja käyttöönotto, kokemusasiantuntijuus sekä palvelusetelikokeilu.

Lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelmassa kehitetään hieman ohjaamotyypistä monialaista palvelua erityisesti alle kouluikäisille lapsille ja heidän perheilleen

Keskustelua:

Digitalisoinnin osalta esitettiin huoli niistä, jotka eivät pysty tai halua käyttää sähköisiä palveluja. OECD:n tutkimus osoitti, että osa nuoristakin pudonnut digimaailmasta. Todettiin, että naapurimaassa Virossa on onnistuttu saamaan aikaan asenteellinen hyppäys, jonka edellytys ollut järjestelmien käyttäjälähtöisyys ja helppokäyttöisyys. Sähköinen asiointi ylipäättään on tehty helpoksi ja lisäksi perehdytystä palvelujen käyttöön on tarjottu kaikille. Mutta aina sallitaan myös mahdollisuus kasvokkain asiointipalveluihin.

Edelleen kysyttiin, kuinka huolehditaan silti riittävästä ohjauksen tarjonnasta niille, joilla ei valmiuksia käyttää. Valmiuksiakin voidaan parantaa tarjoamalla

verkkopalvelujen käytön opastusta. Esimerkiksi Pohjois-Pohjanmaan TE-toimistossa on hankittu kädestä pitäen ohjausta ja opastusta verkkopalvelujen käyttöön ulkopuolelta.

Puheenjohtaja totesi että ELO -ryhmän pitää viedä tätä asiaa eteenpäin. Todettiin, että valtionvarainministeriössä on rakennettu palvelujen kokonaisarkkitehtuuria (Marja Nikkilä) ja päätettiin tuoda ”digitasavertaisuus” -asia kevään kokousten agendalle.

3. Maahanmuuton uusi tilanne -ohjauspalveluiden haasteet ja niihin vastaaminen

Ulla-Jill Karlsson aloitti toteamalla, että hallitusohjelmassa ei ole kirjauksia maahanmuuttajien ohjaukseen. Loppukesän voimakas turvapaikanhakijoiden kasvu on johtanut siihen, että eri sektoreilla joudutaan miettimään uusia toimintatapoja. Tällä hetkellä 24 000 turvapaikanhakijaa ja heitä ennakoidaan tulevan yhteensä 30- 35 000 tänä vuonna.

Ohjaus-palveluja tarjotaan vasta niille, jotka saavat myönteisen päätöksen (arviolta 30-35 %). Ohjauksen yksi haaste on se, ettei hakijoiden osaamisprofiilista ole tietoa, tämä vaikeuttaa jatkopalvelupolkujen suunnittelua.

Nyt tulijoista on 70 % Irakista, jossa koulutusjärjestelmä on yhteiskunnallisen tilanteen vuoksi ollut vaikeuksissa. Toisen asteen koulutus on 25 - 30 %:lla ja korkeakoulutettuja 10 -15 %, joskin nämä tiedot ovat epävarmoja. Joukossa on ilmeisesti paljon henkilöitä, joilla on puutteellinen koulutus ja lukutaidottomuutta esiintyy, erityisesti naisten kohdalla. Ilman mitään koulutusta on noin 22 %.

OKM:n ja TEM:n tavoitteena on toteuttaa osaamisen kartoitus jo vastaanottokeskuksessa olemisen vaiheessa. Tällainen kevyt ja itsearviointiin perustuva kartoitus edistää kotoutumista. Perusteellisempi osaamiskartoitus tehdään oleskeluluvan saamisen jälkeen TE -palveluissa, kunnissa ja ostopalveluina

Keskustelua:

Setlementtiliiton edustaja kertoi, että heillä on aloitettu turvapaikanhakijoiden opastaminen ja kouluttamisen arjen taitoihin. Tässä yhteydessä luku- ja kirjoitustaidottomien suuri osuus on yllättänyt. Haasteita tulee olemaan, mutta intoa osallistua oppimiseen ja tekemiseen löytyy. Tärkeää on päästä heti liikkeelle, ettei elämäntapa luisu väärään suuntaan. Yksi mahdollisuus olisi hyödyntää vertaistukea esim. kielen opettamisessa.

Pohjois-Pohjanmaalle on tullut yli 2000 turvapaikanhakijaa. TE –toimistossa on mietitty yhteistyön keinoja ja todettu, että edellisellä ohjelmakaudella on tehty paljon hyvää työtä (ALPO, MATTO, Osallisena Suomessa). Materiaali kootaan yhteen ja katsotaan, mitä voidaan nopeimmin hyödyntää esimerkiksi TEMin maahanmuuton osaamiskeskuksen tuella. Maahanmuuttajat olisi saatava mukaan kehittämään palveluja. Myös yritykset olisi hyvä saada kytkettyä mukaan esim. työkokeilupaiikkoja tarjoamalla. Elinkeinoelämän keskusliiton näkökulmasta

työkokeilun ehtoja tulisi lieventää, jotta useammilla yrityksillä olisi mahdollisuus kokeilupaiikkojen tarjoamiseen.

Työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksessa (TE-ASPA) maahanmuuton uusi tilanne on näkynyt englanninkielisen palvelun kysynnän lisääntymisenä. TEM on laatinut monikielisen tiedotteen TE -palveluista ja tiedotteita on jaettu vastaanottokeskuksiin. Palvelujen kysyntä kasvaa todennäköisesti lähiaikoina entisestään.

SAKKI ry:n edustaja esitti huolensa siitä, mitä koulutusjärjestelmässä edessä olevat rajut muutokset ja maahanmuuttajien lisääntyminen tulevat merkitsemään ja kuinka ennaltaehkäistään mahdollisia ongelmia. Päätettiin ottaa teema jossain ensi kevään kokouksessa esiin.

Raimo Vuorinen muistutti IAEVG:n julkilausumassa todetun, että ohjauksella on merkitystä myös suvaitsevuuuden lisäämisessä. Tärkeää olisi saada kantaväestöstä tukiperheitä tukemaan integroitumista yhteiskuntaan. Myös vuoropuhelua kantaväestön ja maahanmuuttajien välillä tulisi mahdollistaa esim. ryhmätapaamisilla. Vapaaehtoisuudessa on otettu aktiivista roolia, jossa hyödynnetään ihmisten auttamishalua. Myös maahanmuuttajien omat sekä uskonnolliset yhteisöt on tärkeä muistaa. Tarvitaan avointa keskustelukulttuuria, yhdessä tekemistä ja yleiseen ilmapiiriin vaikuttamista! Hyväksyttiin puheenjohtajan esitys siitä, että maahanmuuttaja -kysymys pidetään jatkossa ELO -ryhmän kokousagendalla.

4. ELGPN:n tilannekatsaus

Raimo Vuorinen totesi ELGPN:n tulosten näkyvän hallinnonalojen tiivistymisenä (mm. ELO). Komissio selvittää marraskuun aikana, olisiko työtä jatkamassa komissiovetoinen työryhmä, jossa mukana yksi jäsen /maa. ELGPN on koonnut äskettäin tietoa ohjauspalvelujen tarjonnasta eri maissa ja vaikka ELGPN lopettaa toimintansa, sen kehittämät työkalut jäävät käyttöön ja hyödynnettäviksi. Raimo muistutti, että 26.11. tilaisuuteen on mahdollista ilmoittautua 30.10. mennessä – vielä 200 paikkaa on vapaana. Ministeriöt voisivat muistuttaa alueellisia ELO -ryhmiä asiasta.

Seminaariin ilmoittautuminen: <http://peda.net/oppimappi/jyu/ktl/elgpn/6/24368/24552/>

5. ESR -rakennerahastohankkeet - tilannekatsaus

a. Kohtaamo -hanke

Pasi Savonmäki (Kohtaamohankkeen projektipäällikkö 1.10.2015 alkaen) esittäytyi alkuun ja kertasi vielä Kohtaamo –hankkeeseen kuuluvan henkilöstön tehtävineen. (Pasin esityksen kalvot liitteessä 1.)

Vuoden alussa toimi 14 Ohjaamo, nyt niitä on jo yli 30 ja lisää tulee. Kiinnostus herännyt myös pienemmissä kunnissa - tehtävä strategiaa mihin ja miten panostetaan jatkossa. Nyt n. 100 kuntaa toiminnan piirissä joko valtakunnallisella,

alueellisella ja kunnan omalla rahoituksella. Kohtaamo tukee kaikkia näitä, rahoittajatahosta riippumatta.

Verkko-ohjauksen kehittäminen on toinen tärkeä päätavoite. Taustatyötä on tehty jo kevästä lähtien ministeriöissä, mutta nyt (19.10.) Kohtaamossa on aloittanut verkkopalvelujen suunnittelija (Marko Kilpeläinen). Ensimmäinen tehtävä on saada Ohjaamoille verkkosivut. Parhaillaan ollaan nimeämässä verkko-ohjauksen kehittämisryhmä, joka vastaa palvelujen kehittämistyöstä.

Pasin arvion mukaan innostusvaihe on menossa. Tämänkaltaisessa yhteistyössä, jota varmistetaan kolmen ministeriön tahtotilalla, nähdään paljon hyvää. Monet toimijat ovat kiinnostuneet toiminnasta ja uusia toimijoita tulee koko ajna mukaan. Ohjaamo-mallille on selvää tilausta.

Kysymykseen asiakaspalautteesta ja heidän tyytyväisyydestään ei vielä ole tietoa. Kysyttiin myös miten varmistetaan Ohjaamojen yhteys ammatilliseen koulutukseen, miten Ohjaamo -toiminta juurtuu, miten sen rahoitus turvataan ja miten kertynyttä asiantuntemusta hyödynnetään

b. Osuva ohjaus

Ulla-Jill Karlsson (OKM) ja Henri Helander (Pohjois-Pohjanmaan ELY -keskus) kertoivat Osuva Ohjaus -hankkeen tilanteesta (monialaisen ohjausosaamisen kehittäminen). Hanketta toteuttamaan on valittu kaksi osahanketta: Jyväskylän ammattikorkeakoulun & kumppaneiden Nappi -hanke, jonka kohderyhmänä on ohjaamojen henkilökunta ja Tampereen kesäyliopiston & kumppaneiden hanke, jonka kohderyhmänä ovat Opintopolku.fi käyttävät työntekijät). Työn alla on hankesuunnitelmien tarkennus ja osahankkeet aloittavat toimintansa lähiaikoina.

Keskustelussa todettiin, että tärkeää on varmistaa hankkeisiin liittyvien valmennusten ja koulutusten yleistettävyyttä (esimerkiksi verkkopalvelujen nopean kehittymisen ja muuntumisen takia).

c. Nuorten hyvinvoinnin ja aktiivisen osallisuuden tuki

Elina Palola sosiaali- ja terveysministeriöstä kertoi tiiviisti tästä hankekokonaisuudesta. Tällä hetkellä nuorten osalta on käynnissä vain yksi valtakunnallinen ESR-hanke ”Tenho”, mutta useita kymmeniä alueellisia hankkeita, joista osa kytkeytyy suoraan ohjaamoihin. Sokra-koordinaatiohanke kerää parhaillaan informaatiota näistä alueellisista hankkeista.

6. ELY -keskusten monivuotinen tulossopimus ja toimialaohjaus

Monivuotiseen ELY -keskusten tulossopimukseen vuosille 2016 - 2019 on liitteeseen liitetty teksti elinikäisestä ohjauksesta. (liite 2). Tulossopimuksen lisäksi OKM ja TEM ovat yhdessä lähettäneet ELY -keskuksille kansliapäälliköiden allekirjoittaman ns. toimialaohjekirjeen(liite 3).

Kysyttiin, onko paikallisten ELO -ryhmien toimintaa arvioitu (nettisivut eivät ole ajan tasalla) ja kysyttiin, miten saataisiin kokonaiskuva asioiden tilasta.

Muistutettiin, että VOKES saanut tehtäväkseen seurata ja arvioida ELO -ryhmien toimintaa ja kokoonpanoa. VOKES on koonnut tietoa alueellisilta ELO-ryhmiltä ja osa tiedosta on jo raportoituna peda.net -alustalla sijaitsevalla ELO -torilla.

Lisäraportit ilmestyvät heti valmistuttuaan ELO -torille. Näitä arviointeja tuodaan keskusteluun valtakunnalliseen ELO -ryhmään keväällä 2016.

Lisäksi ministeriöt kysyvät viime vuoden lopulla ELY -keskuksilta arviota ELO -ryhmien toiminnasta. Yhteenveto (neutraali arvio) esiteltiin viime kokouksessa 26.8.2015.

Sovittiin, että ELO -ryhmien arviointia pidetään jatkossakin esillä. Kun kokousten välit ovat pitkiä, on hyvä seurata ja arvioida miten toiminta kehittyy.

Keskustelussa kysyttiin myös tämän ryhmän toimintasuunnitelmasta? Tämän ryhmän jatkokauden ensimmäisessä kokouksessa 13.3.2015 työstettiin ydintavoitteita ja hallitusohjelmaan vaikuttamista. Työn tulos on tiivistetty liitteessä v. Konkreettisempi toimintasuunnitelma on tarpeen tehdä.

7. Seuraavat kokoukset

8.12.2015 klo 12.00 – 15.00, OKM

- toimintasuunnitelma – mitä nostetaan agendalle (muistutettiin, että jos kokouksissa halutaan nostaa jotain esiin, voi vinkkiä antaa sihteeristölle)
- 2016 kevätkauden kokouksista sovitaan kokouksessa 8.12.2015 ja sihteeristö valmistelee ehdotuksen kokousajoista.

8. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 14:16